

Bærekraftsrapport 2022

bybanen
BERGEN LIGHT RAIL

Innhold

Om Rapporten	3
1. Leder har ordet	6
2. Nøkkeltall 2022	8
3. Bærekraft i Bybanen	9
Vår forretningsstrategi	10
4. Forutsigbar, transparent drift og godt samarbeid	14
Organisering	14
Styringsprinsipper	16
Risikostyring	18
Transparent rapportering og kommunikasjon	19
Veien videre	19
5. Den gode reisen – nytenkning og effektiv drift	20
PRAKT	21
Beredskap og sikkerhet	23
Forretningsutvikling	23
Veien videre	23
6. En sentral del av klima- og miljøløsningen i Bergen	24
Vårt klimaavtrykk	24
Klimarisiko	26
Ytre miljø	27
Veien videre	28
7. En attraktiv og trygg arbeidsplass	29
Folkene som beveger Bybanen	29
Sikkerhet og trivsel	31
Veien videre	32
8. Appendiks	33
8.1 Data oppsummert	33
8.2 FNs bærekraftsmål – delmål	34
8.3 WEF indeks	37

Bærekraftrapport 2022
Bybanen AS
Utarbeidet av KPMG
Juni 2022

Design: April Reklame AS
Foto: Morten Wanvik

Bybanen AS
Kokstadflaten 59,
NO-5257 Kokstad

Kontakt
t: +47 05557
e: post@bybanen.no

w: bybanen.no

Om rapporten

I denne bærekraftsrapporten presenterer vi en oppsummering av vår tilnærming til bærekraft og våre bærekraftsaktiviteter i 2022. Vi ønsker med denne rapporten å løfte frem arbeidet som blir lagt ned i Bybanen AS, og samtidig belyse områder hvor vi skal øke innsatsen fremover.

Rapporten er utarbeidet i tråd med World Economic Forums (WEF) rapporteringsrammeverk Measuring Stakeholder Capitalism: Towards Common Metrics and Consistent Reporting of Sustainable Value Creation. Rammeverket inkluderer 21 indikatorer fordelt på de fire fokusområdene styring, klima og miljø, mennesker og verdiskapning. Indikatorene er i tråd med sentrale indikatorer fra ledende rapporteringsstandarder innenfor bærekraft. Se WEF-indeksen i appendiks for henvisninger til besvarelse av indikatorer og vår etterlevelse av rammeverket.

Rapporten er strukturert rundt våre strategiske ambisjoner, hvor hver ambisjon har et tilhørende kapittel. Med bakgrunn i at strategien er utarbeidet for å dekke bærekraftsperspektivene styring, verdiskapning, klima og miljø og mennesker, overlapper dette med kravene i WEF-rammeverket.

Rapporten dekker kun aktivitetene til Bybanen AS og ikke de andre enhetene som står bak Bybanesystemet i Bergen, herunder Bybanen Utbygging, Skyss, Stadler Service Norway og Tide Buss og Bane.

Informasjonen i denne rapporten tar utgangspunkt i data og informasjon samlet inn fra ulike deler av virksomheten. Selv om det er lagt stor vekt på å sikre at dataene er fullstendige og korrekte, anerkjenner vi at kvaliteten på våre rapporterte bærekraftsdata kan være påvirket av begrensninger i nøyaktigheten i rådata, beregninger og manuell overføring av data. Vi etterstreber å oppnå høyest mulig datakvalitet i tråd med egne og våre interessenters forventninger.

Eventuelle spørsmål knyttet til denne rapporten eller bærekraftsarbeidet i Bybanen kan rettes til: Catharina Dang, bærekraftsansvarlig i Bybanen AS catharina.dang@bybanen.no

Bedre by med Bybanen

Tettere by, grønnere by, vakrere by.
En levende, moderne og tilgjengelig by.
En by som sømløst blir større – og mindre.
Hvor mennesker lettere kan reise, og møtes.

Ja. Sammen skaper vi en bedre by – med Bybanen.

2022 I KORTE TREKK

- Bybanens linje 2 til Fyllingsdalen ble offisielt åpnet for drift!
- Bybanens ambisiøse bærekraftsstrategi ble vedtatt – og implementert.
- Passasjertallene returnerte til rekordnivåer som vi ikke har sett siden 2019.
- Første lærling kom på plass.

Tusen takk til alle som bidro til å bevege Bergen i 2022.

1. Leder har ordet

Stø kurs mot en bedre by – med Bybanen

Da er 2022 lagt bak oss – et år hvor Bybanen nok en gang bidro til å skape en tettere, grønnere og mer sammenknyttet by. Året bød på innholdsrike oppgaver og storlagne milepæler, men også noen utfordringer som måtte løses underveis. Dessuten var det flott å endelig kunne se passasjertallene vende tilbake til normalen etter pandemien.

Det er først og fremst en glede å meddele at vi er på stø kurs mot nullutslippsmålene våre. Vi har satt oss ambisiøse mål og jobber nå målrettet for å nå dem. Bybanens bærekraftsstrategi 2022-2025 ble endelig vedtatt i februar, og implementeringsarbeidet er godt i gang. I likhet med Vestland fylkeskommune skal Bybanen levere netto nullutslipp innen 2030 og gjennom åpenhetsloven skal vi jobbe for gode arbeidsforhold for alle i vår verdikjede. Derfor er fokuset vårt på sosial bærekraft så viktig.

På det operasjonelle har det vært et hektisk år, der vi har overtatt både Bybanens linje 2 til Fyllingsdalen og utvidelsen av trolleybusslinjen til Laksevåg. Forberedelser og igangsettelse har krevd mye av oss. Flere uheldige hendelser gjorde at vi måtte stenge den nye trolleybusslinjen til Laksevåg for å utbedre den. Vi var glade for å kunne sette hele linjen fra Birkelundstoppen til Lyngbø i drift igjen 31.mars 2023.

Bærekraft har alltid vært en bærebjelke hos oss, og Bybanen har vært betraktet som en av løsningene på klima- og miljøutfordringene Bergen står overfor.

Å kutte klimagassutslipp er essensielt for å sikre en sunn og trygg by å bo i, både i dag og i fremtiden, og vi er stolte av vårt bidrag i Bergens klimasatsing. Like stolte var vi når vi i 2023 ansatte vår egen bærekraftsansvarlig i Bybanen AS, Catharina Dang.

Vi har nådd mange viktige mål dette året. Bybanen er enda ikke ferdig bygget og sammen med Skyss og Bybanen Utbygging skal vi bevege Bergen i mange år fremover. Derfor har vi satt oss et ambisiøst overordnet mål om å bidra til bærekraftige byer og lokalsamfunn (FNs bærekraftsmål nr. 11), og være det mest bærekraftige bybanesystemet i Europa. Det er en sann glede å jobbe sammen mot noe som er større enn oss selv. På veien skal vi skape gode reiseopplevelser og en sømløs hverdag for alle som bor i Bergen by.

Jeg ser med stolthet tilbake på arbeidet som er lagt ned i 2022. Vi har laget et godt fundament, og jeg er sikker på at alt det gode bærekraftsarbeidet i Bybanen vil hjelpe oss å realisere våre ambisjoner fremover.

Geir Østerfeldt,
fungerende administrerende direktør

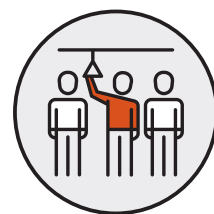

– En viktig milepæl for Bergen by ble nådd i november, da Bybanens linje 2 til Fyllingsdalen offisielt åpnet.

Geir Østerfeldt, fungerende administrerende direktør

2. Nøkkeltall

Antall reisende:
19 165 785

Antall avganger:
111 316

Punktlighet:
99,4 %

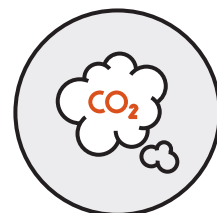

Regularitet:
98,1 %

Omsetning:
290 MNOK
Driftsresultat:
-2,4 MNOK

Klimagassutslipp:
487,6 tCO₂e
Energiforbruk:
18 859 MWH

Totalt antall
ansatte: **43**

81 %

19 %

3. Bærekraft i Bybanen

Bybanen skal være ryggraden i kollektivsystemet i Bergen, og er et direkte virkemiddel for klima- og miljøsatsingen i Bergen. Planlegging, utbygging, passasjertransport og vedlikehold av Bybanen gjennomføres av flere enheter, deriblant Bybanen Utbygging, Skyss, Stadler Service Norway og Tide Buss og Bane. Bybanen AS er ansvarlig for drift, vedlikehold og oppgradering av banen, herunder spor, signal og telekommunikasjon, strømforsyning, kontaktledning, holdeplasser og driftsmateriell. Bybanen Utbygging har ansvaret for bygging av infrastruktur. Ved ferdigstilling blir det som er bygget overlevert til Bybanen AS, som har det videre ansvaret for forvaltning og drift.

Ved utgangen av 2022 besto Bybanens vognpark for persontransport av 28 vogner med total lengde på 42 meter. I forbindelse med utvidelsen av bybanesystemet med ny linje til Fyllingsdalen ble det bestilt seks nye vogner. På grunn av forsinkelser har disse ikke blitt levert og faset inn som planlagt i løpet av 2022, men fases inn i første halvdel av 2023.

Vårt formål

Siden oppstart i 2010 har målet med Bybanen i Bergen vært å levere attraktiv, smart og bærekraftig transport til Bergens befolkning. Bybanen beveger folk fra A til B, beveger byutviklingen og beveger folks følelser. Dette oppsummerer vi som Bybanen beveger Bergen. Bybanen er en forutsetning for at Bergen skal nå sine mål om å være en fremtidsrettet, attraktiv og klimasmart by. Vi bidrar til dette gjennom å gjøre miljøvennlig kollektivtransport attraktivt.

Vår visjon

Vår visjon er at Bybanen skal være det mest bærekraftige banesystemet i Europa. Vi ønsker å gi våre kunder en best mulig reiseopplevelse og sikter mot å bli det mest punktlige, pålitelige og kostnadseffektive banesystemet i Europa.

Våre verdier

Verdiene våre forteller hvem vi er og hvordan vi skal oppfylle formålet og visjonen vår.

VI I BYBANEN AS

- **Tar ansvar.** Vi tar ansvar for helheten og den enkeltes reise. Vi bidrar til et bærekraftig samfunn og vi sørger for at Bybanen alltid går.
- **Bryr oss.** Vi skaper trygghet og sikkerhet. Vi har respekt og viser toleranse og vi bygger tillit.
- **Løser ting sammen.** Vi samhandler i hele organisasjonen og med våre samarbeidspartnere. Vi deler informasjon og kunnskap og vi hjelper hverandre med å bli bedre.
- **Tenker nytt.** Vi tør å være fremoverlente og utfordre. Vi er i kontinuerlig utvikling og vi søker nye ideer og muligheter.
- **Skaper verdier.** Vi prioriterer tid og ressurser der det skaper mest verdi. Vi tar begrunnede valg til samfunnets beste og vi måler og synliggjør effektene av det vi gjør.

Vår forretningsstrategi

Bærekraft har alltid vært en bærebjelke i Bybanen, - og Bybanen har vært betraktet som en av løsningene på klima- og miljøutfordringene Bergen står overfor. Å kutte klimagassutslipp er essensielt for å sikre en sunn og trygg by å bo, i dag og i fremtiden, og vi er stolt av vårt bidrag i Bergens klimasatsing. I 2021 tok Bybanen AS steget videre med å sikre at alle områder innenfor vårt virke bidrar til en mer bærekraftig utvikling. Strategien er utarbeidet med FNs bærekraftsmål som rammeverk med formål om å bli det mest bærekraftige banesystemet i Europa.

Vesentlighetsvurdering

Strategiprosessen ble ferdigstilt i første halvdel av 2022 og den inkluderte dokumentanalyse, SWOT-kartlegging og en sammenligning av tilsvarende baneløsninger i andre europeiske storbyer. Dette, sammen med omfattende interessentdialog, bidro til å identifisere hvilke temaer som er vesentlige i Bybanen AS sin drift. Det vil si temaer og områder hvor Bybanen AS har positiv eller negativ innvirkning på klima og miljø, sosiale forhold og ansvarlige systemer for styring. For å identifisere Bybanen AS sine viktigste satsningsområder fremover ble temaene rangert etter hvor vesentlige de er for Bybanen AS og hvor vesentlige de er for nøkkelinteressentene.

Bybanen AS sine nøkkelinteressenter

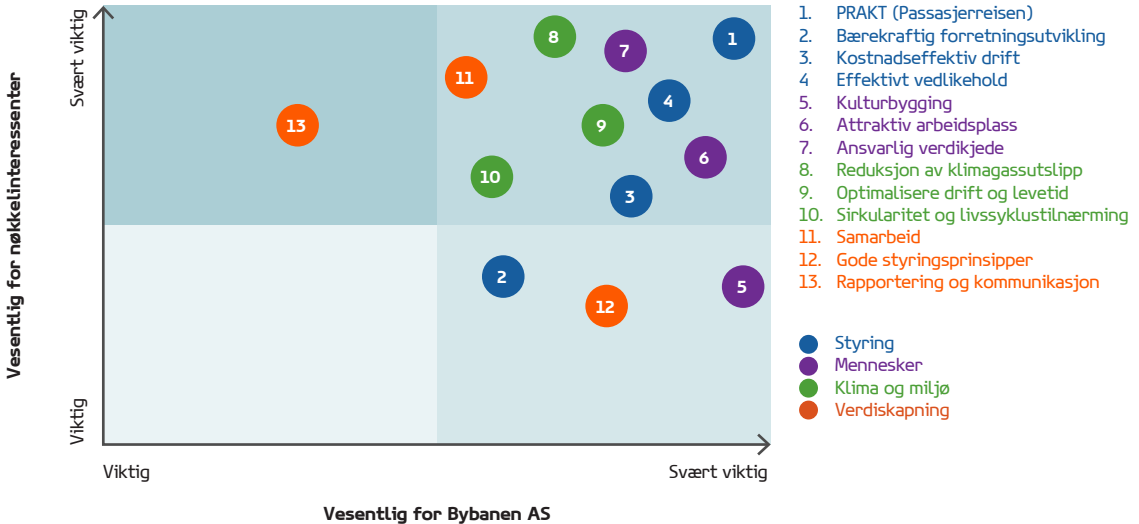
Interessent	Viktigste fokusområde
Eier	• Forutsigbarhet i Bybanens tilbud • Langsiktig økonomisk planlegging • Oppfyllelse av klima- og miljømål
Leverandører	• Avtaler for å sikre godt samarbeid • Forutsigbarhet
Passasjerer	• Utslippsfri kollektivtransport • Punktlighet • Regularitet • Estetikk og komfort på Bybanen
Myndigheter	• Sikkerhet • Ansvarlig verdikjede • Klima og miljø • Overholdelse av regulatoriske krav
Samarbeidspartnere	• Effektiv kommunikasjon • Felles målsetninger • Rammer for samarbeid

Vesentlighetsanalysen er presentert i matrisen til høyre. Temaene er gruppert etter de forskjellige pilarene i WEF-rammeverket, herunder «Klima og miljø», «Mennesker og samfunn», «Styring og struktur» og «Verdiskapning».

Interessentdialog

I forbindelse med arbeidet med forretningsstrategien ble det gjennomført 16 dybdeintervju med både interne og eksterne interessenter. Formålet med interessentdialogen var å kartlegge forventninger, muligheter og utfordringer Bybanen AS står overfor. De interne intervjuene ble gjennomført med ansatte fra ulike deler av organisasjonen og de eksterne intervjuene besto av representanter fra hver gruppe av Bybanen AS sine nøkkelinteressenter.

Intervjuene tydeliggjorde hvilke forventninger som er rettet mot Bybanen AS fremover, særlig innenfor teknologisk utvikling og effektivisering, styring og ansvar, kommunikasjon og samarbeid. Det ble tydelig at det forventes at Bybanen AS arbeider proaktivt med klima- og miljøspørsmål utover å tilby et klimavennlig transportmiddel. Bybanen må være et helhetlig klima- og miljøvennlig transporttilbud. Vi har ikke gjennomført særskilte interessentintervjuer i 2022, men det har likevel vært en rekke kontaktpunkt mellom Bybanen AS og interessentene våre. Basert på denne dialogen oppfatter vi at interessentenes fokus er det samme som det var da kartleggingen ble gjennomført.

FNs bærekraftsmål som rammeverk

Byene står for 2/3 av verdens energibruk og mer enn 70 prosent av de globale klimagassutslippene. 2/3 av verdens befolkning er forventet å bo i byer innen 2050. Bybanen er et av de helt sentrale lokale virkemidlene i Bergen for å bidra inn i utviklingen til en bærekraftig by og for at Vestland fylkeskommune skal nå sitt mål om netto nullutslipp innen 2030.

Bærekraftsmålene er globale, men skal oversettes til nasjonale og lokale forhold. I stortingsmelding 40 (2020–2021) [Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030](#) er det beskrevet tydelige forventninger til hvordan private og offentlige aktører i Norge skal jobbe for å etterleve målene. Særlig relevant for Bybanen AS er kravene og forventningene satt for norske kommuner.

Bærekraftsmål 11, som handler om å bidra til utvikling av bærekraftige byer og lokalsamfunn, er hovedmålet til Bybanen AS. Alle FNs 17 bærekraftsmål henger imidlertid tett sammen og det ligger i målenes natur at de ikke kan løses alene og må sees i en større sammenheng. Utvikling av bærekraftige byer og lokalsamfunn, vil også påvirke og bidra til oppnåelsen av andre mål, blant annet mål 13 om å stoppe klimaendringene og mål 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst.

Strategien til Bybanen AS gjenspeiles i ringvirkningsmodellen illustrert under. Den viser hvordan Bybanen AS med sitt mål om å bidra til en bærekraftig by og lokalsamfunn også har påvirkning på en rekke andre bærekraftsmål.

Klimamålet (mål 13), og innovasjon og infrastruktur (mål 9), ansvarlig forbruk og produksjon (mål 12) samt samarbeid for å nå målene (mål 17), treffes direkte gjennom Bybanen AS sitt samfunnsoppdrag. Bybanen AS påvirker disse målene ved å flytte mennesker på en mer klimavennlig måte; drifte og vedlikeholde Bybanen med stort miljøfokus, med en livssykluslignende til hele vår verdikjede; sikre stabil og langvarig infrastruktur; og godt samarbeid i leverandørkjeden og god virksomhetsstyring. Videre er ansvarlig arbeid og økonomisk vekst (mål 8), samt mangfold og inkludering (mål 10) helt avgjørende for at Bybanen skal lykkes i å bidra til

en bærekraftig bykultur. Utviklingen av Bybanen må legges til rette for- og inkludere alle, i tillegg må arbeidet med å drifte banen gjøres under forsvarlige arbeidsforhold for å kunne sees som bærekraftig.

På bakgrunn av våre identifiserte vesentlige tema og bærekraftsmålene vi påvirker og bidrar til, har Bybanen AS etablert følgende strategiske ambisjoner og mål. Delmålene til bærekraftsmålene gjennomsyrrer våre målsetninger.

Ringvirkningsmodellen er utviklet basert på modell etablert av KPMG i samarbeid med TEKNA.

Strategiske ambisjoner

Overordnet ansvar for oppfølging av strategien ligger hos Bybanen AS sitt styre. Administrerende direktør skal sørge for at Bybanen AS gjennomfører strategien. Det siste året har vi arbeidet med å operasjonalisere de strategiske målene. Hver avdeling har vært involvert i arbeidet for å sikre at hele organisasjonen har eierskap til måloppnåelsen og tiltakene som må gjennomføres. Vi har etablert en handlingsplan med aktiviteter som følges opp månedlig, men vi ser behov for å ha enda tettere oppfølging av bærekraftsarbeidet, og vi kommer derfor til å rekruttere en bærekraftsressurs i 2023.

I lys av forventet gjennomgang av vesentlighetsanalysen vil vi trolig også se på våre 13 strategiske mål og vurdere om det blir behov for endringer i disse.

4. Forutsigbar, transparent drift og godt samarbeid

God eierstyring og selskapsledelse er essensielt for å sikre bærekraftig drift. Regulering, utbygging, drift og vedlikehold av Bybanen gjennomføres av flere aktører i tett samspill med hverandre. Det publikum oppfatter som Bybanen, er i realiteten en leveranse av flere parter. Godt samarbeid mellom de forskjellige enhetene og tydelig styringsprinsipper er nødvendig for optimal drift av bybanen. Med mål om å positivt påvirke bærekraftsmålene anstendig arbeid og økonomisk vekst (mål 8), ansvarlig forbruk og produksjon (mål 12), stoppe klimaendringer (mål 13) og samarbeid for å nå målene (mål 17) vil vi ha fokus på hensiktsmessig samhandling med våre samarbeidspartnere, herunder tydelige investering- og vedlikeholdsplaner, samt transparent og ærlig kommunikasjon av vår påvirkning på samfunn og klima- og miljø.

Våre strategiske mål:

- Vi skal sørge for helhetlig virksomhetsstyring gjennom godt samarbeid
- Vi skal sikre gode styringsprinsipper for investerings- og vedlikeholdsaktiviteter
- Vi skal sørge for transparent rapportering og kommunikasjon

Organisering

Bybanen AS er 100 % eid av Vestland fylkeskommune. Bybanen AS har ansvaret for passasjertransport og forvaltning og verdibevaring av anlegg som er eid av Vestland fylkeskommune.

Bybanen Utbygging er en del av den fylkeskommunale forvaltningen, og har ansvaret for bygging av infrastruktur. Ved ferdigstilling blir det som er bygd overlevert til Bybanen AS, som har det videre ansvaret for forvaltning og drift.

Bybanen AS har ansvar for:

- anskaffelse, drift og vedlikehold av vogner
- drift og vedlikehold av baneinfrastruktur og trolleyinfrastruktur
- levering av operatørtjenester til Vestland fylkeskommune ved Skyss

Vestland fylkeskommune garanterer Bybanen AS tilstrekkelige økonomiske rammer til vedlikehold og drift av Bybanens infrastruktur i samsvar med jernbaneloven, kravforskriften, samt andre aktuelle lover og forskrifter. Bybanen AS har tillatelse fra Statens Jernbanetilsyn (SJT) om drift av infrastruktur og vedlikeholdsmateriell.

Bybanen AS er organisert som et aksjeselskap fordi det etter jernbaneloven er nødvendig med en entydig plassering av ansvaret for sikkerheten. Dette er et krav i jernbaneforskriften. Bybanen AS velger selv hvilke tjenester som blir satt ut til underleverandører.

Styret i Bybanen AS

Styret i Bybanen AS består av syv styremedlemmer, hvorav seks styremedlemmer velges av generalforsamlingen, mens ett styremedlem med personlig vararepresentant velges av og blant de ansatte i selskapet. To styremedlemmer med vararepresentant innstilles av fylkestinget i Vestland fylkeskommune. Fire styremedlemmer innstilles av valgkomiteen. Generalforsamlingen velger styrets leder og nestleder blant valgte styremedlemmer i en periode på ett år. Annethvert år blir henholdsvis fire og to styremedlemmer valgt under ordinær generalforsamling. Etter generalforsamling 5. mai 2022, består styret i Bybanen av 3 kvinner og 4 menn.

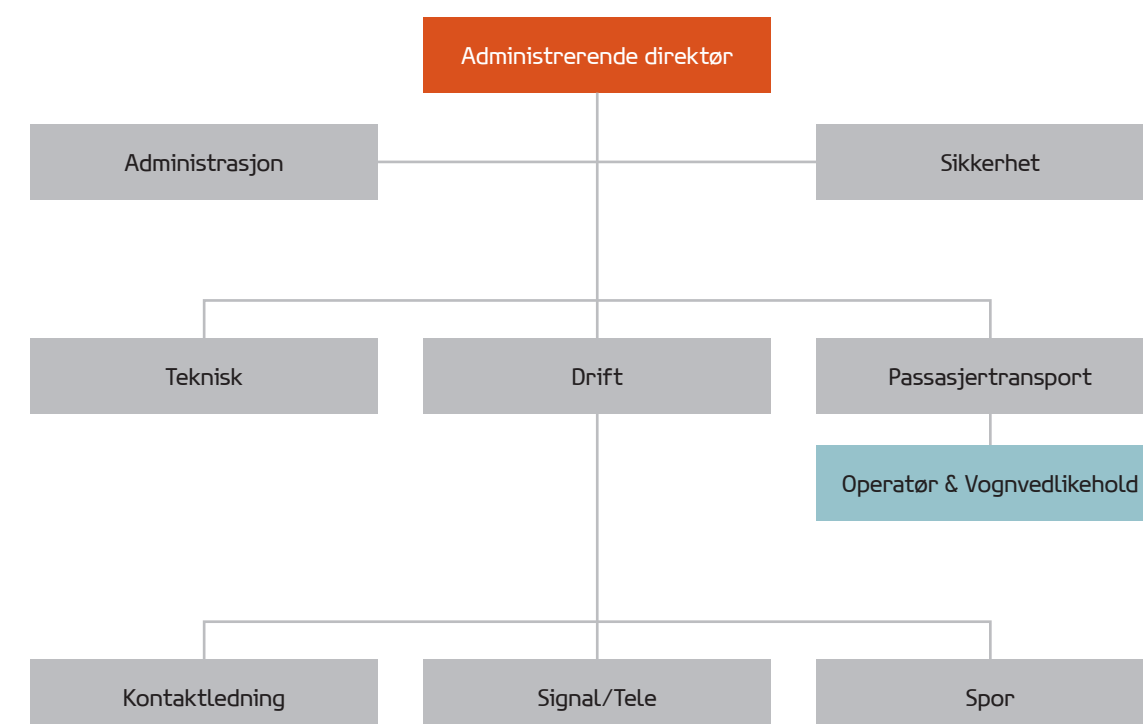
Medlemmene i styret har variert bakgrunn fra både offentlig og privat sektor. Vi har jevnlig gjennomganger med styret om strategi og måloppnåelse. Dette inkluderer vår oppfølging av

bærekraftstema. Det er vår vurdering at styret innehar nødvendig kompetanse for å vurdere hvordan Bybanen skal jobbe med bærekraft. Ingen av styremedlemmene er i ledelsen i Bybanen AS og de er uavhengige av selskapet, med unntak av representanten som er valgt av de ansatte.

Hvert år, og innen utgangen av juni, avholdes ordinær generalforsamling. Vestland fylkeskommune skal ha eiermøter med Bybanen AS to ganger i året, der valgt eierrepresentant møter styreleder i Bybanen AS for å drøfte selskapets virksomhet og utvikling. Eiermøtet skal sikre god eierstyring og kommunikasjon. Det er jevnlig møter mellom Vestland fylkeskommune/Skyss og Bybanen AS, men det ble ikke gjennomført særskilte eiermøter i 2022.

Intern struktur og samarbeidspartnere

Under følger en oversikt over organiseringen internt i Bybanen AS:

Våre viktigste samarbeidspartnere er:

Bybanen Utbygging: Bybanen Utbygging er en offentlig byggherre underlagt Vestland fylkeskommune. De har ansvar for å planlegge, anskaffe og bygge Bybanen i henhold til reguleringsplan, gjeldende regelverk og tekniske spesifikasjoner definert av planavdelingen i Bergen kommune.

Tide Buss og Bane Norge: Tide Buss og Bane Norge (tidligere Keolis Norge) er leverandør av mobilitetsløsninger. De er operatør av Bybanen og ansvarlig for vognfremføring og renhold.

Stadler Pankow: Stadler Pankow er en sveitsisk produsent av jernbanemateriell, og leverer vognmateriell til Bybanen og er ansvarlig for vedlikehold. Vedlikeholdet utføres av Stadler Service Norway AS, som er samlokalisert med Bybanen AS på Kokstad i Bergen.

Skyss: Skyss er enheten som organiserer all kollektivtransport i Vestland fylkeskommune. Skyss har ansvaret for billettsalg, passasjerinformasjon, kundesenter, ruteproduksjon og markedsføring av Bybanen.

Styringsprinsipper

For å sikre optimal og effektiv drift av Bybanen har Bybanen AS etablert et kvalitetssystem som skal veilede alle våre medarbeidere i deres daglige operasjoner og oppgaver. Alt arbeid skal utføres i samsvar med etablerte rutiner som også har som mål å sikre etisk og ansvarlig drift og en bærekraftig bybane til nytte for hele Bergens befolkning. Det er særlig viktig for Bybanen AS å ha etablert en tydelig ansvarsbeskrivelse og retningslinjer for samarbeid med andre samarbeidspartnere og egen oppdragsgiver. Det arbeides nå med å etablere årlige oppdragsbrev som tydeliggjør hva som skal leveres og til hvilken kvalitet og pris. Bybanen AS sin merkevare bygger på kvalitet og sikkerhet og vi skal arbeide for å sikre et langsiktig perspektiv i drift av Bybanen hvor ivaretagelse av mennesker og miljø ligger til grunn.

Etiske retningslinjer

De etiske retningslinjene til Bybanen AS er bygget på Vestland fylkeskommune sitt etiske regelverk, personalreglementet, retningslinjer for innkjøp og rutiner for intern varslings.

Retningslinjene har grunnlag i allmenngyldige etiske verdier og normer som ærlighet, rettferdighet, lojalitet, åpenhet og tillit. De etiske retningslinjene gjelder for alle i Bybanen AS, herunder styret, ledelsen og medarbeidere og er tilgjengelig gjennom personalhåndboken. Ledelsen har et særskilt ansvar for selv å følge de etiske retningslinjene og å se til at disse etterleves på alle nivåer av organisasjonen.

Det er et mål for Bybanen AS at kritikkverdige forhold blir avdekket og fulgt opp. Et varsel om kritikkverdig forhold skal så langt det lar seg gjøre meldes internt til nærmeste leder. Dersom nærmeste leder er involvert i varslingsgrunnlaget eller varslingen ikke blir håndtert av nærmeste leder, kan varsleren henvende seg til overordnet leder. Varsleren kan også kontakte verneombud/tillitsvalgt som kan gå videre med saken på ens vegne. Eksterne kan bruke kontaktskjemaet på vår nettside for å varsle om kritikkverdige forhold.

Investeringsprinsipper

Bybanen AS gjennomfører investeringer på vegne av Vestland fylkeskommune. Det skal foreligge veiledning for fordeling mellom driftsbudsjett og investeringsbudsjett, der Bybanen AS sine investeringer i vedlikehold skal fokusere på langsiktig verdibevaring («asset management»), modifikasjoner og oppgraderinger. I samsvar med den nye strategien skal livssyklus-kostnader legges til grunn for investeringsbeslutninger.

I utarbeidelse av investeringsplan for Bybanen er samarbeidet med Bybanen Utbygging spesielt viktig. Bybanen Utbygging står for investeringen som er avgjørende for senere drifts- og vedlikeholdskostnader som Bybanen AS har ansvar for. Investeringsbeslutningene foretas av Bybanen

Utbygging, men tett samarbeid er viktig for å sikre en utbyggingsfase som legger til rette for effektivt og bærekraftig vedlikeholdsarbeid. Dette som følge av at drifts- og vedlikeholdsarbeidet avhenger av krav til pålitelighet, tilgjengelighet og holdbarhet. I utformingen av nye prosjekter/strekninger skal Bybanen AS inkluderes slik at investeringsbeslutninger også baseres på vurderinger av framtidig sikkerhet, pålitelighet, tilgjengelighet og holdbarhet på det som bygges.

Bybanen AS arbeider for å fremme et langsiktig perspektiv i investeringsbeslutninger med særlig fokus på livssyklus-kostnader for å redusere vedlikeholdskostnader i fremtiden. Et godt samarbeid mellom Bybanen AS og Bybanen Utbygging er essensielt for å se investeringskostnad og framtidige drifts- og vedlikeholdskostnader under ett, og for å sikre bærekraftige investeringer som både reduserer kostnader og materialforbruk. Det nære samarbeidet er også viktig for kompetanseoverføring når ansvar for vedlikehold overføres fra Bybanen Utbygging til Bybanen AS.

Ansvarlig verdikjeden

Hvordan vi forholder oss til vår verdikjede er avgjørende i prosessen for å sikre at vår virksomhet er bærekraftig. Bybanen AS har ansvar for å sikre gode og forsvarlige arbeidsforhold i vår leverandørkjede og vi stiller krav til etterlevelse av menneske- og arbeidsrettigheter hos våre leverandører. Alle innkjøp i Bybanen AS skal gjennomføres i samsvar med lov og forskrift om offentlige anskaffelser og våre etiske retningslinjer.

Kontraktskrav til leverandører inkluderer blant annet helse, miljø og sikkerhet, minimering av miljømessig påvirkning, lærlingordning, samt lønn og arbeidsvilkår i henhold til norske lover. Det gjennomføres grundige prosesser i forbindelse med anbud for å sikre at leverandører som utfører oppdrag på vegne av Bybanen AS opptre på en forsvarlig måte, både for menneskene som utøver arbeidet, miljøet som blir berørt og samfunnet

for øvrig. Systematisk kontraktsoppfølging er nødvendig for å sikre etterlevelse av kontrakten og vil i tillegg kunne bidra til et godt samarbeid mellom Bybanen AS og leverandøren.

Leverandøroppfølgingen skal gjøres i henhold til den kontrakt man har med leverandøren og kan omfatte både oppfølging av leverandøren som selskap, f.eks. oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår, og de leveranser (dvs. produkter eller tjenester) de leverer. Bybanen AS sin oppfølging overfor leverandørene innebærer derfor å gjøre verifikasjoner og valideringer av at leverandørens systemer fungerer, at krav i kravspesifikasjon til hva som skal leveres og innen gitte tidsfrister er oppfylt, samt å gjøre nødvendige mottakskontroller. Lønn og arbeidsvilkår blir spesielt fulgt opp av vår juridiske fagleder, hvor leverandører fyller ut et egenerklærings skjema som et startpunkt for å vurdere risiko.

Dersom Bybanen AS gjennom oppfølging av leverandører og leveranser avdekker brudd på overholdelse av kravene i kontrakten, må oppfølgingsansvarlig, ev. i samråd med jurist eller leder vurdere bruk av de sanksjonene som er oppstilt i kontrakten. Dette vil både få leverandøren og underleverandøren til å bringe forholdet i orden, men også bidra til å unngå gjentakelser.

Åpenhetsloven trådte i kraft 1. juli 2022. Den skal fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, og sikre allmennheten tilgang på informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Vår årlige redegjørelse etter åpenhetsloven blir publisert på vår hjemmeside innen 30. juni. Oppfølging av dette arbeidet med aktsomhets-vurderinger, risikovurderinger og revisjon av leverandører er ressurskrevende og arbeidet vil fremover bli organisert slik at en ressurs i virksomheten vil ha det totale oppfølgingsansvaret sammen med annet arbeid knyttet til bærekraft.

Risikostyring

Bybanen AS gjennomfører flere jevnlige risiko-vurderinger for ulike deler av virksomheten. I 2022 ble det for første gang gjennomført en klimarisikoanalyse hvor de mest sentrale risikoene tilknyttet endring av klima som kan påvirke Bybanen AS på kort og lang sikt ble identifisert. Utdypende informasjon om analysearbeidet er beskrevet i klima- og miljøkapittelet senere i rapporten.

Bybanen AS sin finansielle risiko anses som begrenset. Vestland fylkeskommune garanterer selskapet tilstrekkelig økonomiske rammer. Ett langsiktig lån er tildelt Bybanen AS av fylket til finansiering av driftsutstyr og andre operasjonelle investeringer. Lånet renteberegnes med markedsrente og nedbetales med årlige avdrag.

Operasjonell risiko

Bybanen AS har som infrastrukturforvalter det overordnede ansvaret for sikkerhet ved infrastruktur ved Bybanen. Operatør har egen tillatelse fra Statens jernbanetilsyn som gir dem ansvar for persontrafikken og trafikkstyring ved bane. Bybanen AS vurderer og overvåker kontinuerlig risikoen som banen eksponeres for.

Basert på risikoakseptkriterier fra Bybanen AS har Vestland fylkeskommune og Bybanen Utbygging gjennomført en rekke ulike risikovurderinger i forbindelse med regulering, prosjektering og bygging av banen. Som grunnlag for en slik utbygging ligger Bybanens tekniske regelverk, beredskapsplaner og kjøreregler (BST - Bestemmelser for sikker trafikkavvikling). Risikovurderingene overleveres til Bybanen AS ved overlevering av hvert byggetrinn og oppdateres ved behov. Et slikt behov kan oppstå når det gjøres endringer på eksisterende infrastruktur, som for eksempel ved etablering av nytt signal eller fjerning av sporveksel. Det gjennomføres også risikovurderinger for bruk av innleid eller innkjøpt skinnegående materiell.

Driftsansatte, vognførere og eksterne leverandører skal bidra til drift av banen forplikter seg til å etterleve reglene. Bybanen AS har etablert kurs som gjør at eksterne leverandører har nødvendig sikkerhetskompetanse. Gjennom det utarbeidede regelverket setter Bybanen AS tydelige føringer og tilrettelegger for at Tide Buss og Bane, som operatør, ivaretar trafikksikkerheten.

Risikovurderinger for ivaretagelse av sikkerhet for egne medarbeidere utarbeides av Bybanen AS. Sikkerhets- og kvalitetssjefen har ansvar for å sikre gjennomføring av risikovurdering og etablering av tiltak for å redusere risiko og forebygge skade på personer. Identifisert risiko i drift- og vedlikeholdsarbeidet er blant annet påkjørsler, elektrisk spenning og annen personskade i forbindelse med mekanisk arbeid og bruk av maskineri. Medarbeidere som arbeider med mekaniske og elektriske komponenter skal ha nødvendig kompetanse og utdanning til å gjennomføre arbeidet som kreves. Gjennom opplæring, rutiner og bruk av kollektive og personlige sikringstiltak jobbes det kontinuerlig med å reduseres sannsynligheten for at uønskede hendelser inntreffer.

Driftspersonell skal selv vurdere sikkerhet ved utførelse av arbeid gjennom «sikker-jobb-analyse» eller oppstartsmøter. Slike analyser som utføres på arbeidsplassen eller i forkant av en jobb kan inkludere blant annet vind og værforhold, planer for sperring av kjørebane og mulighet for sikker operasjon av lift og annet utstyr.

I forbindelse med overtagelse av Bybanens byggetrinn til Fyllingsdalen utarbeidet Bybanen AS en risikovurdering som ble presentert for styret i første kvartal av 2022. Åpningen av den nye traséen innebar flere oppfølgingsområder som skulle sikre videre kvalitet og sikkerhet i drift av Bybanen. Alle avdelinger i Bybanen AS var derfor delaktig i utarbeidelse av vurderingen. Noen av høyrisikomomentene som ble identifisert og håndtert var at det var kort tid fra byggetrinnet

ble overlevert fra Bybanen Utbygging til Bybanen AS til planlagt kommersiell drift. I tillegg var det utfordringer med sen/utilstrekkelig dokumentasjon og testing. Bybanen Utbygging og Bybanen AS samarbeidet tett for å sikre effektiv overlevering i tråd med fremdriftsplanen.

Datasikkerhet

Datasikkerhet er noe vi arbeider kontinuerlig med i Bybanen AS. Vi håndterer data som er viktig for opprettholdelsen av effektiv infrastruktur i Bergen, og vi jobber aktivt for å ha alle sikkerhetsrutiner på plass. I 2021 gjennomførte en ekstern aktør en sikkerhetstest der det ble forsøkt å penetrere Bybanens datasystem. Datasystemet ble da rangert som godt og det ble vurdert at det er lav risiko for sikkerhetsbrudd. Det ble likevel valgt å implementere en del tiltak som følge av testen. Det har vi jobbet med i 2022. Vi ansatte bl.a. en medarbeider som skal ha særskilt ansvar for datasikkerhet som en av sine arbeidsoppgaver. Det var ingen kjente datasikkerhetsbrudd i 2022.

Transparent rapportering og kommunikasjon

Åpen og transparent kommunikasjon er viktig for Bybanen AS og del av vår strategi. Nært samarbeid med samarbeidspartnere er også viktig når det kommer til kommunikasjon og overføring av data og erfaringer. Skyss har i dag ansvar for kommunikasjon angående Bybanen til kunder og media, i samarbeid med Bybanen Utbygging, Vestland fylkeskommune og Bybanen AS, ansvar for eksternt markedsføring av merkevaren Bybanen. Bybanen AS har likevel ansvar for og eierskap til kommunikasjon om egen virksomhet, som hovedsakelig gjøres på egen hjemmeside og via våre års- og bærekraftsrapporter.

ELUs taksonomi

ELUs taksonomi er et klassifiseringssystem for å definere bærekraftige aktiviteter, og dermed skille disse fra ikke-bærekraftige aktiviteter. Taksonomien er det første regelverket som etterstreber en felles norm for hva som defineres som bærekraftig. Taksonomien er bærebjelken i ELUs handlingsplan for bærekraftig finans, og ble gjennomført i norsk rett 1. januar 2023 gjennom lov om bærekraftig finans. Lovens virkeområde tilsvarer EU-direktivet NFRD, og Bybanen AS er i så måte ikke omfattet, da selskapet verken er et foretak av allmenn interesse, eller har over 500 ansatte. Likevel har Bybanen AS valgt å følge anbefalingene fra Finanstilsynet om rapportering, og har i årsrapporten for 2022 videreført arbeidet vi startet på i 2021 og inkludert et kapittel om hvilke av Bybanen AS sine økonomiske aktiviteter vi mener er omfattet av taksonomien (eligibility). Bakgrunnen for dette er de strategiske ambisjonene vi har innen bærekraft, herunder å være den mest bærekraftige Bybanen i Europa. Når det nå eksisterer et europeisk, objektivt klassifiseringssystem for å definere bærekraftig aktivitet, er det naturlig for oss å påse at vi følger det kriteriesettet. Se årsrapporten for mer informasjon.

Veien videre

I 2023 vil vi arbeide videre med å integrere bærekraftsfokuset i virksomheten vår, for eksempel ved å arbeide med måloppnåelse i våre operasjonelle aktiviteter. Vi ser også at arbeidet med åpenhetsloven vil være ressurskrevende og planlegger også å oppdatere våre etiske retningslinjer i 2023. Sikkerhet er et kontinuerlig viktig område for oss, og vi vil i 2023 jobbe tett med Tide Buss og Bane om operasjonelle prosedyrer for sikkerhet og punktlighet.

5. Den gode reisen — nytenkning og effektiv drift

Bybanen AS arbeider dedikert for å sikre at driften av Bybanen er av høy kvalitet og at våre kunder får gode opplevelser når de bruker Bybanen. Driften skal være fremtidsrettet og legge til rette for mer tilgjengelig og effektiv kollektivtrafikk i Bergen både på kort og lang sikt. Å levere gode og effektive reiser er viktig for å øke antallet reisende med kollektivtrafikk, som igjen bidrar til bærekraftsmål 13 gjennom å redusere klimagassutslipp fra transport. De viktigste oppgavene til Bybanen AS er å sikre gode reiser gjennom høy sikkerhet og punktlighet, samt å raskt håndtere systemfeil og andre uønskede hendelser. Preventivt og prediktivt vedlikehold er høyt prioritert, der vi fokuserer på sammenhengen mellom sikkerhet, helse og miljø.

I det prediktive vedlikehold jobber vi nå med datainnsamling for å kunne vurdere om planlagt vedlikehold må fremskyndes eller kan utsettes. Når vi i større grad kan gjennomføre rett vedlikehold til rett tid, vil det både være positivt for miljøet og økonomien.

Våre strategiske mål:

- Bidra til passasjervekst gjennom gode passasjeropplevelser
- Forretningsutvikling gjennom helhetlig samarbeid i verdikjeden
- Vi skal ha en kostnadseffektiv og lønnsom drift
- Vi skal ha en tilgjengelig infrastruktur uten vedlikeholdsetterslep

Disse målene skal bidra til at Bybanen stadig utvikler seg som et kostnadseffektivt og tilgjengelig virkemiddel for klimavennlig infrastruktur i Bergen og organisasjonens påvirkning på bærekraftsmålene anstendig arbeid og økonomisk vekst (mål 8), industri, innovasjon og infrastruktur (mål 9), ansvarlig forbruk og produksjon (mål 12), og samarbeid for å nå målene (mål 17).

PRAKT

Bybanen sikter mot å bli det beste banesystemet i Europa. For å oppnå dette har vi en måltavle (Key Performance Indicators) som veileder oss i arbeidet mot målene.

Måltavlen kalles **PRAKT** som står for:

- **Punktligheit:** Bybanen skal ankomme og gå i henhold til rutetabellen
- **Regularitet:** Vi skal unngå kanselleringer og avbrutte turer
- **Avvikshåndtering:** Når det skjer avvik, skal vi håndtere dette og informere passasjerene slik at de opplevde konsekvensene blir minst mulig. Vi vil gjøre vårt ytterste for å holde banen i sikker og optimal drift når uventede situasjoner oppstår.
- **Kundetilfredshet:** Vi samarbeider tett med våre partnere og underleverandører for å nå målsetningene om å være Europas beste bybane

Videre har vi vurdert at for å oppnå målene etablert i PRAKT må vi ha fokus på å levere:

- Trafikkledere og vognførere med høy kompetanse

- Programvareløsninger som sikrer korrekt passasjerinformasjon
- Programvareløsninger som gir oss sanntidsdata slik at vi kan ta riktige beslutninger
- Programvareløsninger for trafikkstyring som er brukervennlige og gir rom for å ta raske beslutninger for å optimalisere trafikken når vi må håndtere avvik
- Opplæringsprogram som sikrer at vi alle er i stand til å levere på høyeste nivå

PRAKT resultater 2022

Punktligheit og regularitet er viktige indikatorer for driftsstabilitet og kundetilfredshet. Vi beregner punktlighet for gitte målepunkt på linjene basert på en -1/+3 minutters tidsavvik målt mot rutetabell. I denne beregningen tas det ikke hensyn til iverksatte tiltak for å redusere påvirkningen på punktlighet. Regularitet beregner andel kanselleringer og avbrutte turer målt mot ruteplanen.

Bybanen AS sin gjennomgang av produktkvalitet og sikkerhet for 2022 viser en nedgang i punktlighet fra 99,8 til 99,4 %. Vi har også nedgang i regularitet fra 99,7 % til 98,1 %, som fører oss under vårt måltall på 99,5 %. Årsaken til denne nedgangen er oppstartsutfordringer på linje 2 fra og med november 2022. Vi hadde stor mangel på vognførere og forsinket levering av nye vogner. Punktligheit beregnes for gitte målepunkt på linjen basert på en toleranse på 15s/+3 min. tidsavvik målt mot rutetabell.

PRODUKTKVALITET OG SIKKERHET (PASSASJEROPPLEVELSE/ PRAKT) – RESULTATER

	Mål	2022	2021	2020
Punktligheit	99 %	99,4 %	99,8 %	98,3 %
Regularitet	99,5 %	98,1 %	99,7 %	99,4 %

Beregning for avvikshåndtering legger til grunn effektiviteten i tilrettelegging av avvikstiltak for å opprettholde full drift eller delvis drift. I disse tilfellene skal hver hendelse gjennomgås og karaktersettes av oppdragsgiver basert på de retningslinjer som blir avtalt i oppstartsfasen med operatør. Den etablerte standarden vurderer operatørens 1) fullstendige rapportering 2) beskrivelse av avvikshendelse og håndtering 3) beskrivelse av analyse og evaluering, 4) samsvar mellom håndtering og evaluering og konkrete og 5) gjennomførbare anbefalinger og forbedringstiltak. Avvikshåndteringen gir en gjennomsnittlig karakter på alle punkter inntil 20. I 2021 var scoren for avvikshåndtering 16,6 av 20. Vi har i 2022 ikke hatt gode målinger for avvikshåndtering. Årsaken til dette er todelt. Kontraktsoverføringen fra Keolis til Tide Buss og Bane vanskeliggjorde en sømløs overgang av avviksdata. Vi arbeidet også med å få et hensiktsmessig system for avviksmåling, nå som vi har satt i drift linje 2.

Kundeundersøkelser leveres av ekstern tredjepart. De gjennomføres ved at vilkårlige passasjerer får pushvarsel med forespørsel om å svare på undersøkelsen i billett-appen på sin mobil. Fire kategorier scores fra 1 til 100. Gjennomsnittlig score for 2022 er gitt i tabellen under. Vi har ikke resultater fra kundeundersøkelser for 2020 og 2021, da det ikke ble gjennomført under covid-19.

KUNDETILFREDSHET 2022

Kategori	Poengsum
Kjørestil	89/100
Innvendig renhold	80,5/100
Trygghet ombord	84,75/100
Alt i alt fornøyd med turen	86,5/100

Figuren under viser Bybanens passasjervekst siden første tur i 2010 og illustrerer den suksesshistorien som Bybanen er. Passasjerveksten har steget jevnt fra i underkant av 3 millioner passasjerer til over 19 millioner i 2022, med unntak av 2020 og 2021 som var påvirket av covid-19-restriksjoner. Til tross for noen restriksjoner i begynnelsen av 2022 oppnådde Bybanen sine høyeste passasjertall noensinne med 18,6 millioner påstigende på linje 1 og 0,5 millioner påstigende på linje 2. Med linje 2 i full drift forventer vi ytterligere økning i 2023.

Beredskap og sikkerhet

Et viktig aspekt i Bybanen AS sitt arbeid er beredskap og sikkerhet. Det stilles spesielt strenge krav i tunneler, med overvåking, ventilasjon, sperrer og nødutgang. For Haukelandstunnelen, er det også identifisert en flomrisiko som håndteres med etablering av stengsel ved Fløen. For Fyllingsdalstunnelen er det benyttet nye innovative og effektive sikkerhetsverktøy i form av fjernstyrte beltegående slokkeroboter. Slokkerobotenes oppgave er å etablere røykventilasjon i tunnelen for å sikre brannvesenets tilkomst i tilfelle brann.

Sikringsforskriften trådte i kraft i 2022. Formålet med forskriften er at jernbanevirksomheter skal være føre var og arbeide systematisk for å forebygge og tilsiktede handlinger, som for eksempel sabotasje, og begrense konsekvensene av dem. Bybanen AS har etablert et system for sikringsstyring for å sikre en beredskap mot sikringshendelser.

I februar 2022 ble nasjonale covid-19-restriksjoner lettet. Gjennom hele pandemien opprettholdt vi rutetilbudet selv med mindre passasjerer enn vanlig. Slik la vi til rette for tilstrekkelig avstand mellom passasjerene og bidro til at de som måtte benytte kollektivtransport kunne gjøre det på en sikker måte.

Forretningsutvikling

Bybanen AS arbeider kontinuerlig og sammen med våre samarbeidspartnere, med å videreutvikle og forbedre tjenestene vi leverer til Bergens befolkning. Organisasjonens forretningsutvikling innebærer å levere de tjenestene som allerede leveres på en enda bedre måte, ved å optimalisere hvordan vi jobber sammen med våre samarbeidspartnere.

I videreutviklingen av våre tjenester må vi tenke på hele verdikjeden og derfor er godt samarbeid med våre leverandører og samarbeidspartnere essensielt, særlig for å klargjøre hvordan man skal håndtere grensesnittet mellom de ulike tjenestetilbudene. Det er viktig at de reisende opplever gode overganger mellom Bybanens forskjellige tjenester, i tillegg til overganger til andre kollektivtilbud. For å oppnå denne helheten må vi sette passasjerer i fokus samtidig som vi ser hele verdikjeden under ett. Derfor er kunnskapsoverføring mellom de forskjellige Bybaneaktørene og stadig vurdering av fordeling av ansvarsområder nødvendig for at Bybanen skal forbli ryggraden i Bergens transporttilbud. Arbeidet med videre forretningsutvikling vil integreres i implementeringen av vår strategi.

Veien videre

Vårt viktigste bidrag til Bergens befolkning er å sikre at Bybanen går stabilt og regelmessig (PRAKT). Oppstartsutfordringer med linje 2 medførte fallende PRAKT-tall mot slutten av 2022. I 2023 vil vi jobbe for å gjenopprette regularitet og punktlighet i tråd med våre målsetninger. I første omgang omfatter det å ha nødvendig antall vogner i drift og tilstrekkelig antall vognførere.

Fremover skal vi også fortsette å jobbe med planlegging av reaktivt vedlikehold, samt videreutvikle arbeidet med prediktivt vedlikehold. Med vår uttalte målsetning om å være det mest bærekraftige banesystemet i Europa, utfordrer vi oss selv og sammenligner vår effektivitet og kvalitet med andre systemer i Europa. PRAKT er en viktig veileder for at vi skal nå våre mål og vi skal fortsette å levere godt på disse målsetningene, også med utvidet traseer, vogner og høyere passasjertall.

6. En sentral del av klima- og miljøløsningen i Bergen

Bybanen er i seg selv et viktig klima- og miljøtiltak i Bergen. Bybanen bidrar til å oppnå en høyere kollektivandel som fører til færre biler på veiene. Bergen har i perioder opplevd utfordringer med luftkvalitet, og det har i tidligere år blitt innført datokjøring og andre tiltak for å redusere biltrafikk på dager med særskilt dårlig luftkvalitet. Sammen med andre klima- og miljøtiltak, har Bybanen vært et effektivt bidrag til bedringen i luftkvalitet. Siden 2010 er eksempelvis nivået av nitrogendioksid mer enn halvert på målestasjonen på Danmarks plass i Bergen sentrum. I denne perioden har det også vært en betydelig vekst i elbiler relativt til fossilbiler på norske veier, men det er liten tvil om hvor viktig effektiv og miljøvennlig kollektivtransport er for byene når det kommer til å bidra til bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene.

Til tross for å være et klimatiltak, har det gjennom strategiprosessen blitt tydelig at det er flere områder hvor vi kan forbedre vårt klimaavtrykk, med økt fokus på vår påvirkning også på bærekraftsmålene industri, innovasjon og infrastruktur (bærekraftsmål 9) og ansvarlig forbruk og produksjon (bærekraftsmål 12). Våre målsetninger på klimafeltet fremover er derfor:

- Oppnå netto null utslipp innen 2030
- Optimaliserer drift og vedlikehold på infrastruktur, vognmateriale og øvrige eiendeler
- Økt grad av sirkularitet og livssyklus tilnærming

Vårt klimaavtrykk

Bybanen AS sitt klimaregnskap er utarbeidet i henhold til standarden Greenhouse Gas Protocol (GHG protokollen), basert på operasjonell kontroll. Klimagassutslippene er kategorisert etter tre ulike kategorier, kalt Scope. I Scope 1 dekkes direkte utslipp tilknyttet eget forbruk. Kilder til direkte utslipp er for eksempel drivstoff til kjøretøy og maskiner som Bybanen AS bruker. I Scope 2 rapporteres utslipp tilknyttet innkjøpt energi, som elektrisitet og fjernvarme. I Scope 3 inkluderes øvrige indirekte utslipp fra oppstrøms- og nedstrømsaktiviteter. Dette er utslipp som kan knyttes til organisasjonens aktiviteter, men fra kilder som ikke direkte eies eller kontrolleres av Bybanen AS. Scope 3 består av en rekke ulike kategorier for indirekte utslipp, hvor Bybanen AS i klimaregnskapet for 2022 har estimert utslippene knyttet til produksjon av energi (Kategori 3), avfallshåndtering (Kategori 5) og forretningsreiser (Kategori 6). Grunnet valg av operasjonell kontroll-tilnærming føres utslipp knyttet til vognfremføring, trafikkledelse og vedlikehold av bybanevognene under Scope 3 Innkjøpte varer og tjenester (Kategori 1). For 2022 er kun utslipp relatert til kjørestrøm inkludert i denne kategorien, dermed er ikke utslippene i denne kategorien fullstendige.

Datagrunnlaget for 2022 vil bli brukt som nullpunkt måling for å utarbeide en handlingsplan for utslippsreduksjon mot vårt mål om netto null-utslipp. Netto null-utslipp oppnås når det er balanse mellom klimagassutslippene og opptaket av klimagasser. Da må man fjerne minst like mye CO2 fra atmosfæren som det slippes ut. For Bybanen AS innebærer dette å redusere klimagassutslippene til så nær null som mulig.

BYBANEN AS SINE KLIMAGASSUTSLIPP (SCOPE 1, 2 OG 3) ²

Scope	2022 (tCO ₂ e)
Scope 1	47,5
Scope 2 – lokasjonsbasert	111,3
Scope 2 – markedsbasert	55,5
Totalt – Scope 1 og 2 – lokasjonsbasert	158,8
Totalt – Scope 1 og 2 – markedsbasert	103,0
Scope 3 – Kategori 1 – Innkjøpte varer og tjenester*	292,7

² Klimaregnskapet bruker utslippsfaktorer hentet fra DEFRA (2023) for Scope 1, Scope 3 kategori 3 og 5. Utslippene for Scope 2 er beregnet etter NVE sine utslippsfaktorer for lokasjons- og markedsbasert metode for utregning av utslipp knyttet til strøm. Fjernvarme er estimert ved bruk av BKK sine utslippsfaktorer. For Scope 3 kategori 4 er utslippene direkte hentet fra Bybanen AS sin reiseleverandør.

Scope 3 – Kategori 3 – Produksjon av energi	11,7
Scope 3 – Kategori 4 – Forretningsreiser	21,6
Scope 3 – Kategori 5 – Avfallshåndtering	2,8
Totalt – Scope 3	328,8
Totalt – Scope 1, 2 og 3 (lokasjonsbasert)	487,6

* Her er kun utslipp knyttet til kjørestrøm inkludert og beregnet etter lokasjonsbasert metode, og er dermed ikke fullstendig.

Totalt viser klimaregnskapet for 2022 at utslippene fra Bybanen AS var på 488 tonn CO₂e (Scope 1, 2 og 3). Av dette var 159 tonn CO₂e (lokasjonsbasert) fra egen drift eller tilknyttet forbruk av strøm og fjernvarme. Forbruk av elektrisitet og fjernvarme sto for 23 % av disse utslippene, og utslipp knyttet til utslipp fra fossile drivstoff for 10 %. Det er en økning på ca. 5 % fra 2021 for Scope 1 og 2 (152 tonn CO₂e). Bybanen har opprinnelsesgarantier for fornybar strøm for all forbruk av strøm, og dermed er utslippene i Scope 2 markedsbasert metode kun fra fjernvarme (55 tonn CO₂e). For Scope 3 innkjøpte varer og tjenester er kun utslippene tilknyttet kjørestrøm inkludert i dette årets rapportering. Totalt sett er kjørestømmen vår største utslippskilde, med 60 % av vårt totale utslipp. Dette utslippet er registrert i vårt Scope 3, da det er vår leverandør Tide Buss og Bane som drifter kjøringen av Bybanen.

Energiforbruk

Bybanen AS sitt totale energiforbruk var i 2022, 18 859 MWh. Dette er en liten økning på 4 % fra 2021, hvor både strømforbruket og forbruket av fossile drivstoff har økt. Største del av energiforbruket er strøm til drift av banen. I tillegg består forbruket av strøm og fjernvarme som brukes i våre anlegg og kontorlokaler, samt drivstoff til kjøretøy og maskineri.

Kilde	2022 (MWh)	2021 (MWh)
Strøm		
Kjørestrøm	15 404	14 083
Holdeplasser	2 248	2 767
Kontorer og anlegg	691	694
Fjernvarme	332	360
Fossile brennstoff	185	155
Total	18 859	18 059

I videre arbeid skal Bybanen AS vurdere ulike alternativ for å redusere energiforbruket for driften sammen med våre samarbeidspartnere. Utfordringer tilknyttet elektrisitet, både med tanke på kostnad og tilgang, har vært en viktig debatt både i Norge og internasjonalt, også i 2022. Det har naturligvis også stor betydning for Bybanen. For å kunne tilby et klimavennlig transporttilbud, er Bybanen AS avhengig av tilgang til fornybar strøm. Gjennom innkjøp av opprinnelsesgarantier støtter vi videreutviklingen av grønn energi, men vi vil også jobbe aktivt for å etablere tiltak i driften av banen som bidrar til at vi reduserer energibruken og kommer nærmere om å nå målet om netto-null utslipp.

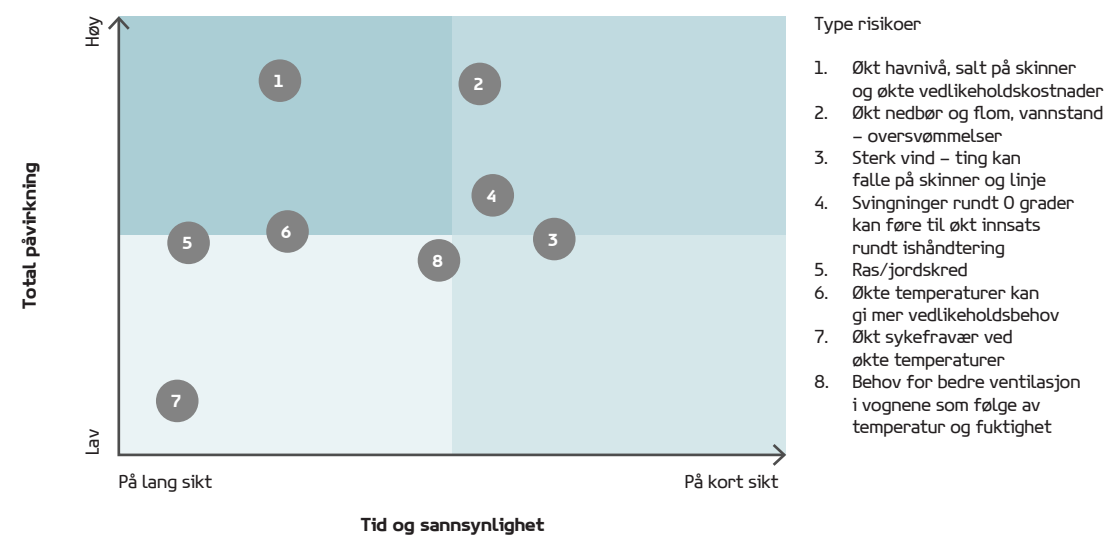
Klimarisiko

De siste rapportene fra FNs klimapanel viser at klimaendringene kommer raskere og med større effekt enn vi tidligere har antatt. Endringene vil berøre alle, ikke minst oss som jobber med samferdsel. Reisevaner, vedlikeholds- og driftsbehov, samt arbeidsforhold vil bli påvirket. Risikoen som medfølger både i form av fysisk- og overgangsrisiko, er noe Bybanen AS tar i betraktning i sin styring på lik måte som annen finansiell risiko.

Fysisk risiko

For Bybanen AS fremstår den største risikoen som mer vann, enten det gjelder økt nedbør, flom eller havnivåstigning. Dette sammenfaller med hva det er størst sannsynlighet for at skal inntreffe av endringer i Bergen, ifølge klimaprofilen fra Norsk Klimaservicesenter.

Økt vind, i tillegg til endringer og svingninger i temperaturer kan også være med å påvirke Bybanen AS. Risikoene for skred påvirker ikke Bybanen, verken i linje 1 eller 2. Stedsspesifikke klimarelaterte fysiske risikoer vurderes i planarbeidet i forbindelse med prosjektering av nye linjer. Matrisene som vist under er derfor en generell vurdering av vår eksponering mot klimarelaterte risikoer og muligheter.

Overgangsrisiko

Formålet med Bybanen er å være en bærekraftig mobilitetsløsning, og selskapet er i så måte et tiltak i det grønne skiftet. Risiko knyttet til overgangen til lavutslippssamfunnet er derfor vurdert som mer begrenset. Gjennom arbeidet ble det likevel identifisert risikoområder, men også flere muligheter med endringer i regelverk, marked og teknologiutvikling.

Ytre miljø

Det er flere miljøaspekter tilknyttet drift av Bybanen. Til tross for at utbyggingsansvaret for traséene ligger hos Bybanen Utbygging, jobber Bybanen AS for å minimere sin påvirkning på miljøet i drifts- og vedlikeholdsarbeidet.

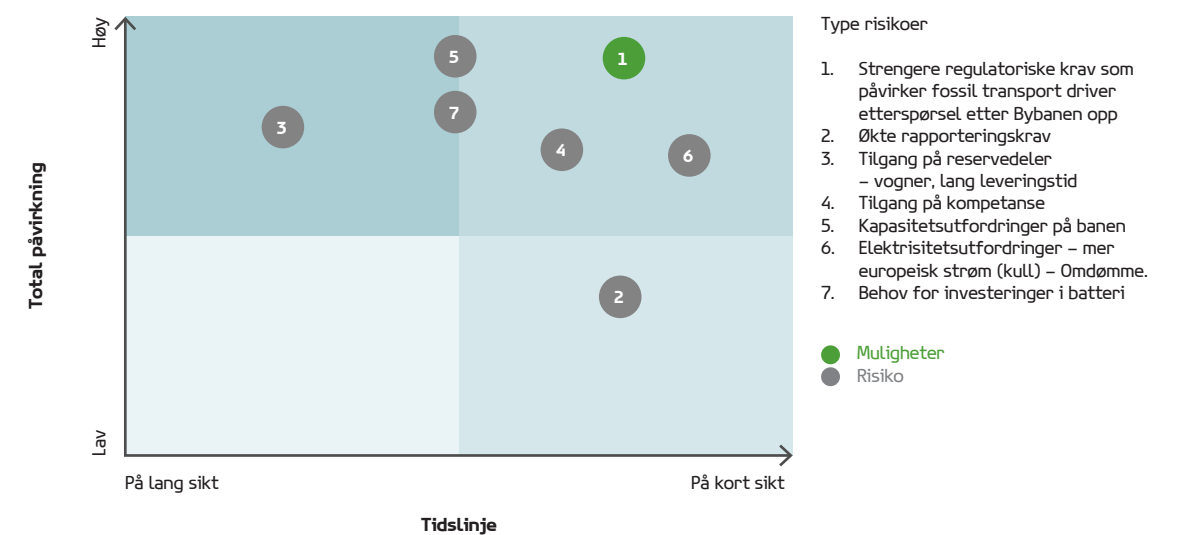
I alle anbud og kontrakter stilles miljørelaterte kvalifikasjonskrav. Dette inkluderer kvalitetsrutiner for å minimere miljøbelastning under gjennomføring

av aktiviteter på vegne av Bybanen AS, miljøledelses-tiltak, leverandørens miljøkompetanse og garanti for at en andel av maskinparken er miljøvennlig.

Grøntområder utvikles av Bybanen Utbygging rundt alle traséene. Bergen kommune står for vedlikehold av parkområdet, mens Bybanen AS vedlikeholder gresspartiene hvor det er skinner.

Kjemikaliebruk

I vedlikeholdsarbeidet brukes kjemikalier som påvirker miljøet. For å sikre kvalitet og sikkerhet brukes det for eksempel kjemikalier ved avisning av skinner og for reduksjon av støy. I 2022 implementerte vi et nytt system for å ha oversikt over våre kjemikalier med tilhørende sikkerhetsdatablad. Slik får vi bedre oversikt over hvilket formål kjemikalierne har, og hva som brukes i de ulike delene av drift- og vedlikeholdsarbeidet.

Avfallshåndtering

Bybanen AS sitt avfall består av det som genereres ved eget anlegg i tillegg til alle Bybanens holdeplasser. Vestland fylkeskommune drift organiserer avfallssorteringen på bybanedepotet på Kokstad. Bybanen AS har avtale med BIR Bedrift som håndterer avfall på vegne av alle enheter ved bybanedepotet på Kokstad, som også inkluderer Tide Buss og Bane og Stadler Service Norway. Vi bruker også andre leverandører som håndterer annet avfall, blant annet sandfangsmasser. Avfallet ved holdeplassene behandles kun som restavfall.

AVFALL PER TYPE OG MENGDE (KG)

Type avfall	Mengde (kg)
Restavfall holdeplass	35 840
Blandet avfall	16 915
Glass og metall	47 223
Treverk	4 380
Papir	3 410
EE-avfall	1 240
Plast	261
Sandfangsmasser	19 040
Annet	24 667

Støy

Bybanen AS utfører arbeid på skinner og infrastruktur både i forbindelse med ordinær drift, og ved mer omfattende vedlikeholdsarbeid. Arbeidet medfører til tider noe støy som påvirker miljøet rundt.

Alt av Bybanen AS sitt arbeid som medfører støy skal utføres i tråd med gjeldende regelverk. Vedlikeholdsarbeidene skal innrettes slik at støysjenansen for omgivelsene blir så liten som forholdene tillater, og må ikke overstige grensen for helseskadelig støy. Det skal normalt ikke utføres støyende arbeid på søndager eller andre helligdager, men det hender at helt driftsnødvendige vedlikeholdstiltak må gjennomføres.

Et eksempel fra 2022 er arbeidet med å skifte ut pukken på Wergeland. Det er et tettbygd område med både boliger og næringsvirksomhet. Basert på støyvurderingene som ble gjennomført var det nødvendig å gjøre en del tiltak for å holde oss innenfor støygrensene. Vi har en rekke avbøtende tiltak for å redusere støy og ulemper for naboer. Disse omfatter blant annet:

- Ingen unødig tomgangskjøring.

- Ingen unødig kjøring med kjøretøy som ikke er direkte involvert i produksjon.

- Ingen asfalt eller betongsaging utføres langs spor. Sporadisk kan det forkomme, men svært begrenset.

- Valg av gravemaskiner med lav motorstøy.

- Maskinoperatør har fokus på støy og gjennomføre grave operasjonen med så lavt støynivå som mulig.

- Lastebil med transportkasse plasseres så langt borte fra berørte beboere som praktisk mulig, for å unngå unødvendig støy når hjullaster tømmer asfaltmasser.

- Arbeidet forflytter seg på arbeidsområdet, slik at det ikke er like mye støy i hele perioden.

- Alt som kan gjøres på dagtid er flyttet fra natt.

- Varsling på SMS til naboer i forkant av støyende arbeid.

- Alternativ overnatting tilbys beboere som ikke kan skjermes i tilstrekkelig grad.

Veien videre

I vår forretningsstrategi har vi etablert en målsetning om å være netto null i egen drift innen 2030. Dette betyr at Bybanen AS sine Scope 1, 2 og 3 utslipp skal reduseres med 90 %. I 2023 skal vi jobbe videre med vårt klimaregnskap og vår plan for å redusere våre utslipp. For oss vil det innebære blant annet energieffektivisering, at alle våre nye servicebiler skal være nullutslippskjøretøy samt optimalisere drift og levetid på infrastruktur, vognmaterialer og øvrige eiendeler. I tillegg har vi ambisjoner om å øke grad av sirkularitet gjennom en helhetlig livssykluslignende i verdikjeden.

I 2023 vil vi også jobbe videre med implementeringen av vårt nye system for kjemikaliehåndtering, slik at vi har god oversikt når vi vurderer risiko og muligheten for å bytte ut kjemikalier med mer miljøvennlige alternativer. I løpet av 2023 vil det være nødvendig å gjennomføre vedlikeholdsarbeid i Kaigaten. Dette vil medføre en del støy og ulemper for næringsdrivende og beboere i området. Vi vil tilpasse avbøtende tiltak etter de støyvurderingene som ble gjort for området ved utbyggingen av traséen.

7. En attraktiv og trygg arbeidsplass

Det er våre medarbeidere som hver dag driver Bybanen fremover og vi er opptatt av at vi skal være en attraktiv og trygg arbeidsplass. Som en bedrift i vekst med stadig nye ansvarsområder, arbeider vi aktivt med å sikre gode interne strukturer og nok kapasitet til å utføre oppgavene på en god og trygg måte.

Et av de fire strategiske ambisjonene våre er at vi skal være en attraktiv og trygg arbeidsplass i kontinuerlig utvikling. For å lykkes med dette har vi satt opp tre strategiske mål, som er førende for hvordan vi arbeider med dette fremover:

- Fortsette å bygge en samlende og profesjonell kultur

- Være en attraktiv arbeidsplass for eksisterende og nye medarbeidere

- Ta ansvar for arbeidsforhold i egen organisasjon og verdikjeden vår

Disse ambisjonene er særlig forankret i bærekraftsmål nr. 8; anstendig arbeid og økonomisk vekst, og bærekraftsmål nr. 10; mindre ulikhet. For å nå disse målene arbeider vi for at vi, og våre leverandører og samarbeidspartnere, tilbyr anstendige og trygge arbeidsplasser. I tillegg arbeider vi for likestilling, likebehandling og inkludering hos oss selv og i vår verdikjede.

Folkene som beveger Bybanen

Ved utgangen av 2022 var 43 personer ansatt i Bybanen AS, sammenlignet med 38 i 2021. Av disse

er 19 % kvinner og 81 % menn. I ledelsen er det to kvinner og fire menn. Alle fast ansatte i Bybanen AS er ansatt i heltidsstillinger. I deler av 2022 hadde vi en midlertidig ansatt i deltidsstilling i arbeidstrening.

Vi rekrutterte inn ti nye medarbeidere i løpet av året, samt vår første lærling. Av disse er ni menn (82 %) og to kvinner (18 %). Vi har rekruttert to medarbeidere under 30 år, noe som utgjør 18 % av nyansettelsene, mens resten er mellom 30 og 50 år (82 %).

Seks medarbeidere valgte å slutte av ulike årsaker. Dette gir en turnover rate på 14 %. Det var kun menn som sluttet i selskapet. Én av medarbeiderne som sluttet var over 50 år, og fem var i aldersgruppen 30-50 år.

Da Bybanen AS ble opprettet i 2010, var det fire medarbeidere i organisasjonen. Utvidelsen av traséer og linjer med flere drifts- og ansvarsområder har medført behov for flere medarbeidere og organisatoriske og strukturelle endringer. For å møte de organisatoriske endringene startet vi i 2022 opp et kulturutviklingsprosjekt. Dette har fått navnet PULS; vi planlegger, vi utfører, vi lærer og vi samhandler. Dette skal fungere som et kompass for hvordan vi arbeider og samhandler i Bybanen AS.

Likestilling og mangfold

Bybanen AS har nulltoleranse for diskriminering og jobber for å opprettholde et inkluderende arbeidsmiljø. Likestilling og diskriminering er nedfelt i vår HR Policy, i vår strategi, i våre etiske retningslinjer, og andre rutiner og prosesser som omhandler hvordan vi behandler folk i ansettelsesprosesser og som medarbeidere. For nyansettelser har vi eksempelvis etablert en policy hvor kvalifikasjonsprinsippet er at den som er best kvalifisert, uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn eller funksjonsnedsettelse, skal ansettes. Dette for å sikre at søkere blir behandlet likt, basert på kvalifikasjoner og ikke annen bakgrunn. Kun krav om

gode norskferdigheter foreligger, som er nødvendig for å sikre effektiv drift. Likestillingsarbeidet, og det at vi skal jobbe for å fremme likestilling og hindre diskriminering, er forankret i vårt styre og ledelse, og er på agendaen med jevne mellomrom i deres møter.

Medarbeidere fordelt på kjønn i 2022		
	Kvinner	Menn
Totalt	19 %	81 %
Ledelse	33 %	66 %
Administrasjon	57 %	43 %
Driftsavdeling	5 %	95 %
Teknisk avdeling	11 %	89 %

Medarbeidere fordelt på alder			
	<30	30-50	>50
Totalt	9 %	44 %	47 %
Ledelse	0 %	67 %	33 %
Administrasjon	0 %	43 %	57 %
Driftsavdeling	19 %	29 %	52 %
Teknisk avdeling	0 %	67 %	33 %

Oversikten over ansatte i Bybanen AS viser at det er langt flere menn enn kvinner ansatt i virksomheten. Det har vist seg å være vanskelig å rekruttere kvinner til stillingene som driftstekniker i driftsavdelingen og ingeniører til teknisk avdeling. Det har likevel vært en liten økning i antall kvinner sammenlignet med i 2021, da det kun var 16 % kvinner i organisasjonen. Oversikten viser også en ujevn aldersfordeling, hvor ansatte under 30 år kun utgjør 9 %, en liten økning fra 5 % i 2021. Deler av økningen kommer av at vi har ansatt en lærer. Andelen medarbeidere over 50 år (dvs. f. om 51 år) har også en liten økning med henholdsvis 47 % i 2022 og 45 % i 2021.

For å forsøke å adressere utfordringene med å rekruttere kvinner og yngre medarbeidere er det i 2023 planlagt å gjennomføre en risikovurdering med tilhørende utarbeidelse av tiltaksplan med aktiviteter som skal fremme likestillingsarbeidet.

Det skal gjennomføres i samarbeidsmøter mellom ledelse og tillitsvalgte, og vi har tro på at partssamarbeidet vil være den beste metoden for å lykkes med aktivitetene som skal gjennomføres. Resultater fra arbeidet vil bli presentert i neste års bærekraftsrapport.

Lønnsfordeling

Tabellen under viser oversikt over lønnsfordeling i Bybanen AS mellom menn og kvinner for ledelsen og organisasjonen utenom driftsavdelingen. Kvinner tjener i gjennomsnitt mer enn menn. Årsaken til dette er at det er flere kvinner i lederstillinger og stillinger som krever høy kompetanse og erfaring, som følgelig har høyere avlønning. Driftsavdelingen er utelatt fra tabellen da lønnsmodellen i driftsavdelingen er en etablert lønnsprogresjon hvor lønn er basert på ansiennitet. Dette medfører at det ikke foreligger kjønnsrelaterte forskjeller på lønn, og det blir derfor ikke rapportert på den avdelingen. Ansatte i drift har høyere grad av andre godtgjørelser i forbindelse med vaktordninger, kvelds- og nattevakter enn andre medarbeidere.

Kvinner andel av menns lønn basert på gjennomsnitt av fast avtalt lønn		
	2022	2021
Ledelse	113 %	114 %
Organisasjonen utenom driftsavdelingen	110 %	111 %

For de resterende medarbeidere i virksomheten er lønn basert på kompetanse og ansvar i rollen. I 2022 ble lønningene i virksomheten, utenom driftsavdelingen, gjennomgått for å avdekke eventuelle årsaker til forskjellene vi så i 2021, og det ble gjort nødvendige korrigeringer. Det er utarbeidet en matrise for å sikre likebehandling innen roller, uavhengig av kjønn, etnisitet etc. Lederlønningene er tilsvarende basert på kompetanse og ansvar.

Bybanen AS har gode ordninger for foreldrepermisjon for begge kjønn for å sikre likestilling på arbeidsplassen. I 2022 ble det registrert totalt 12 uker fravær som følge av foreldrepermisjon.

Fagorganisering

Fagforeninger er et viktig virkemiddel for å sikre åpen og konstruktiv kommunikasjon mellom de ansatte og ledelse. I 2022 hadde vi to fagforeninger med egne representanter i bedriften; Fagforbundet og NITO. I tillegg er det en fagforening i Vestland fylkeskommune som forhandler på vegne av én representant hos oss i sentrale forhandlinger. Bybanen AS har regelmessige møter med de aktuelle fagforeningene, og drøfter saker ved behov. Bybanen AS er medlem av Samfunnsbedriftene og dermed underlagt hovedtariffavtalen.

Overtid

Å være ansatt i Bybanen AS tilsier at man av og til må gjøre arbeid på kveld og natt. Ved vedlikehold må vi kutte kjørestrømmen. For å skape minst mulig ulemper for de reisende, gjøres det når Bybanen ikke er i drift på natten. For å redusere mengden overtid har vi inngått arbeidstidsavtale med de ansatte i driftsavdelingen, hvor deler av alminnelig arbeidstid er flyttet fra dag til natt. Overtid kan tas ut som utbetaling eller som fleksitid etter gjeldende avtaleverk jf. hovedtariffavtalen. Bybanen AS gjør kontinuerlige vurderinger av om det er behov for å øke antall ansatte for å sikre at medarbeiderne ikke blir pålagt for stor arbeidsbelastning.

Sikkerhet og trivsel

De ansattes sikkerhet er vår viktigste prioritet, og vi arbeider aktivt for å forebygge skader og sykdom i organisasjonen. Sikkerhetsrutiner er etablert og det gjennomføres jevnlig risikovurderinger for ivaretagelse av sikkerheten for ansatte som jobber innen drift og vedlikehold. Nye ansatte får god opplæring og skal være kjent med hvordan man skal forebygge potensielle risikoer knyttet til arbeidet. I vedlikeholdsarbeidet er det særlig lagt vekt på tydelig kommunikasjon, vurdering av værforhold for å sikre trygg håndtering av maskineri og rutiner for bruk av verneutstyr.

Organisasjonen har to verneombud, én for driftsavdelingen og én for administrasjonen, som jevnlig følger opp sikkerhetsprosedyrene og melder fra om det skulle oppstå avvik eller ulykker. I 2022 ble det rapportert inn fem HMS-relaterte hendelser, der ingen medførte fravær.

Bybanen AS har som mål å forebygge sykdom i organisasjonen. Samlet sykefravær var 5,2 % i 2022, mot 3,8 % i 2021. Økningen kom som følge av mer langtidssykdom enn i 2021. Ingen sykemeldinger i 2022 ble meldt inn som arbeidsrelatert fravær. Bybanen AS har avtale med bedriftshelsetjenesten Falck, som utfører regelmessige helseundersøkelser knyttet til kravforskriften i jernbanelovgivningen. Bedriftshelsetjenesten ble ikke brukt til annen individuell oppfølging i 2022.

Parallelt med arbeid for å forebygge skader og sykdom, mener vi det også er viktig å jobbe aktivt med å skape en levende og inspirerende arbeidsplass. Vi har derfor gjennomført forskjellige sosiale initiativer og arrangementer i løpet av året som har gått.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) har hatt fire møter i 2022. Utvalget består av tre representanter fra ledelsen, to verneombud og én tillitsvalgt som representerer de ansatte. Faste saker knyttet til bl.a. fravær, vernerunder, HMS-avvik og hendelser er behandlet. Videre ble saker knyttet til nye bygg, ombygging av kontorene i 2. etasje, oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen, HMS-opplæring og HMS-relaterte kurs, ulike handlingsplaner og covid-19 situasjonen behandlet. Oppfølging av kulturprosjektet, PULS, som ble gjennomført i 2022, er også blitt et fast agendapunkt på møtene.

Opplæring og utvikling

Vi er opptatt av å tilby faglig utvikling for våre ansatte. I tillegg til intern opplæring på arbeidsplassen legger vi til rette for eksterne kurs og videreutdanning, samt hospitering og besøk hos relevante virksomheter. I 2022 etablerte

vi en prosess for mottak av nye medarbeidere som omfatter opplæring og oppfølging tilpasset aktiviteten i den enkelte avdeling. Flere av stillingene innenfor drift krever en unik kombinasjon av både system- og jernbanekompetanse og det har vært utfordrende å rekruttere personer til disse rollene. Det er stadig viktigere at vi tilrettelegger for faglig utvikling og kompetanseheving av egne ansatte, i tillegg til å rekruttere personer i utdanningsløp. Bybanen AS har blitt godkjent som lærlingbedrift og vi ønsket vår første lærling velkommen høsten 2022. Lærlingprogrammet er en viktig del av arbeidet med å sikre at vi utvikler riktig teknisk kompetanse for å drifte Bybanen i fremtiden.

I 2022 startet vi prosessen med å kunne tilrettelegge for at våre medarbeidere kan ta fagbrev som banemontør internt i Bybanen AS. Vi jobber sammen med Sporveien i Oslo for å tilby opplæring og hospitering som sikrer at medarbeiderne får nødvendig undervisning i jernbanefaglige tema. Vi har fått positive tilbakemeldinger på prosjektet og det ligger nå an til at fire av våre medarbeidere ønsker å ta fagbrev i denne puljen, med planlagt ferdigstillelse i 2024.

Det ble registrert 2991 timer på kurs og opplæring i timeføringssystemet vårt i 2022, mer enn en dobling fra 2021. Årsaker til økningen kan både komme som følge av at vi er blitt flere medarbeidere, at den enkelte er blitt flinkere til å registrere kurs og opplæring i timeføringssystemet og at vi har en mer systematisk oppstartsprosess. I gjennomsnitt har våre medarbeidere gjennomført nesten 70 timer kurs og opplæring. Omfang varierer mye da noen er i utdanningsløp som utgjør mange timer, mens andre har gjennomført begrenset med opplæring i 2022.

Opplæring og kurs

	2022	2021
Antall timer	2991	1413
Antall timer per ansatt i gjennomsnitt	69,5	37,2

I tillegg til ulike typer opplæring og kurs, støtter vi i enkelte tilfeller medlemskap i faglige foreninger. Støtte gis etter særskilte behov, basert på en individuell vurdering i avdelingen. Medlemskap i faglige foreninger er viktig for at de ansatte skal holde seg faglig oppdatert samt bygge opp et nettverk av personlige kontakter.

Veien videre

I 2023 vil vi jobbe videre med likestilling og diskriminering. Vi skal blant annet gjennomføre en risikovurdering med tilhørende tiltaksplan med aktiviteter som skal fremme likestillingsarbeidet. Vi legger også opp til å gjennomføre en ny medarbeiderundersøkelse, som vil gi oss enda bedre innsikt i våre utfordringer og hvilke tiltak vi bør jobbe videre med for at Bybanens medarbeidere skal trives som best på jobb. Vi er allerede godt i gang med å etablere opplegg for å kunne ta fagbrev internt. Det håper vi vil være et trekkplaster i vår rekruttering og et insentiv for våre eksisterende medarbeidere til å bli værende i Bybanen. Dette vil vi naturlig nok jobbe videre med i 2023.

8. Appendiks

8.1 Data oppsummert

Indikator	Enhet	2022	2021
Klima- og miljø			
Totale utslipp lokasjonsbasert	tCO2e	487,6	742
Utslipp Scope 1	tCO2e	47,5	39
Utslipp Scope 2 lokasjonsbasert	tCO2e	111,3	113
Utslipp Scope 2 markedsbasert	tCO2e	55,5	692
Utslipp Scope 3	tCO2e	328,8	590
Energiforbruk	MWh	18 859	18 059

Indikator	Enhet	2022	2021
Ansatte			
Totalt antall	Antall	43	38
Andel kvinner	Prosent	19 %	16 %
Andel kvinner i ledelsen	Prosent	33 %	33%
Nyansatte	Antall	11	9
Turnover rate	Prosent	14 %	16,4 %
Andel <30 år	Prosent	9 %	5 %
Andel 30-50 år	Prosent	44 %	50 %
Andel >50 år	Prosent	47 %	45 %
Skader u/fravær	Antall	0	2
Skader m/fravær	Antall	0	0
Sykefravær	Prosent	5,2 %	3,8 %
Timer opplæring gjennomført per ansatt	Antall	69,5	1 413

8.2 FNs bærekraftsmål – bidrag og påvirkning på delmål

Bærekraftsmål	Bybanens påvirkning	
8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST	8.4 Til og med 2030 gradvis å bedre utnyttelsen av globale ressurser innenfor forbruk og produksjon, og arbeide for å oppheve koblingen mellom økonomisk vekst og miljøødeleggelser, i samsvar med det tiårige handlingsprogrammet for bærekraftig forbruk og produksjon, der de utviklede landene går foran	Bybanen reduserer forbruk av nasjonale og globale ressurser per innbygger i Bergen gjennom kostnadseffektiv og lønnsom drift av kollektivtilbud.
	8.5 Innen 2030 oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, inkludert ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne, og oppnå lik lønn for likt arbeid.	Bybanen skaper arbeidsplasser i Bergen. For å trekke de beste hodene til Bybanen AS, tilbyr vi konkurransedyktig betingelser og lønn. Lik lønn for likt arbeid i organisasjonen bidrar også til anstendig arbeid for alle kjønn (se SDG 10.2.c). Bybanen er fra 2022 godkjent lærlingbedrift og skal bidra til at yngre generasjonen får arbeidserfaring.
	8.8 Beskytte arbeiderrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, inkludert arbeidsinnvandrere og særlig kvinnelige innvandrere, og arbeidstakere i et usikkert arbeidsforhold.	Bybanen AS er en god arbeidsgiver som setter de ansattes helse og sikkerhet først. Vi jobber kontinuerlig for en imøtekomende og inkluderende arbeidskultur for å være en trygg og attraktiv arbeidsplass for eksisterende og nye medarbeidere. Trepartsmodellen vi har i Norge sørger for god dialog og tett oppfølging av ansattes krav, forventninger og rettigheter.
4 GOD UTDANNING	9.1 Utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, inkludert regional og grensekryssende infrastruktur, for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle.	Bybanen AS spiller en sentral rolle i utviklingen av Bergen sin infrastruktur med klimavennlig og effektiv transport for byens innbyggere. Videre er det viktig å sikre effektiv drift så prisen for kundene holdes lav slik at bybanen forblir et tilgjengelig tilbud for alle.
	9.4 Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser, der alle land gjør en innsats etter egen evne og kapasitet.	Bybanen AS bidrar til forbedret infrastruktur i Bergen. Banen skal ha en tilgjengelig infrastruktur uten vedlikeholdsetterslep for å bidra til mer effektiv bruk av ressurser i transport av byens befolkning.
10 MINDRE ULIKHET	10.2c Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status.	Internt jobber vi mot diskriminering og for å bidra til et åpent og inkluderende Bergen. På verdensbasis tar flere kvinner enn menn kollektivtrafikk, og god og effektiv kollektiv trafikk er viktig for kvinners deltagelse i arbeidslivet.

Bærekraftsmål	Bybanens påvirkning	
11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN	11.2 Innen 2030 sørge for at alle har tilgang til trygge, tilgjengelige og bærekraftige transport-systemer til en overkommelig pris og bedre sikkerheten på veiene, særlig ved å legge til rette for kollektivtransport og med særlig vekt på behovene til personer i utsatte situasjoner, kvinner, barn, personer med nedsatt funksjonsevne og eldre. 11.3 Innen 2030 styrke inkluderende og bærekraftig urbanisering og muligheten for en deltakende, integrert og bærekraftig samfunnsplanlegging og forvaltning i alle land. 11.6 Innen 2030 redusere byenes og lokal-samfunnenes negative påvirkning på miljøet (målt per innbygger), med særlig vekt på luftkvalitet og avfallshåndtering i offentlig eller privat regi.	Bybanen skal være trygg og inkluderende for alle. Vi skal sikre et godt transporttilbud, samtidig som at bybanen AS sammen med oppdragsgiver jobber for å holde prisene på et nivå som er overkommelig for befolkningen. Bybanen tilrettelegges for at grupper med nedsatt funksjonsevne kan utnytte Bybanen som kollektivtilbud. Bybanen er et viktig virkemiddel i Bergens samfunns-planlegging for en bærekraftig by og lokalsamfunn. Bybanen knytter områder og demografier sammen og er et tilbud som er tilgjengelig for alle. Bybanen bidrar til at innbyggerne i Bergens samlet utslipp fra transport reduseres ved å redusere antall som kjører egen bil. Mer effektiv kollektivtransport minsker byens påvirkning på miljø og klima. Bybanen AS skal også jobbe for å redusere sitt klimaavtrykk gjennom utslippsreduksjon.
12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON	12.2 Innen 2030 oppnå bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser. 12.4 Innen 2020 oppnå en mer miljøvennlig forvaltning av kjemikalier og alle former for avfall gjennom hele livssyklusen, i samsvar med internasjonalt vedtatte rammeverk, og betydelig redusere utslipp av kjemikalier og avfall til luft, vann og jord for mest mulig å begrense skadevirkningene for folkehelsen og for miljøet. 12.5 Innen 2030 redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk. 12.6 Stimulere selskaper, særlig store og flernasjonale selskaper, til å ta i bruk bærekraftige metoder og integrere informasjon om egen bærekraft i sine rapporteringsrutiner. 12.7 Fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser, i samsvar med de enkelte landenes politikk og prioriteringer.	Bybanen AS skal stille strengere krav til materialers miljøavtrykk og forsvarlig avfallshåndtering. En livssyklustilnærming til hele vår verdikjede vil påvirke hvordan Bybanen AS drifter og vedlikeholder bybanen. Bybanen AS bruker kjemikalier i drift- og vedlikeholds-arbeidet. Her har vi en negativ påvirkning og skal jobbe for å sikre en bærekraftig tilnærming til bruk av kjemikalier. Bybanen AS tar ansvar for forsvarlig håndtering av kjemikalier og annet skadelig avfall nødvendig i våre operasjoner. Bybanen AS generer avfall gjennom sitt arbeid i tillegg til å være ansvarlig for avfall ved holdeplasser. Ved våre kontorer og anlegg kildesorterer vi, men skal i større grad jobbe strategisk med reduksjon av avfallsmengde og resirkulering gjennom økt grad av sirkularitet og livssyklustilnærming i alle ledd av organisasjonen. Vi skal etablere gode rutinger for datainnhenting for å sikre transparent rapportering på bærekraft. Bybanen AS sitt fokus på fullstendig klimarapportering påvirker også våre leverandørers arbeid og krav til rapportering. Alle innkjøp i Bybanen AS gjennomføres i samsvar med lov og forskrift om offentlige anskaffelser, samt etiske retningslinjer som er basert på det som er etablert av Vestland fylkeskommune. Ved innkjøp skal Bybanen AS vurderes i hvilken grad det enkelte innkjøp utgjør en miljøbelastning og hvordan hensyn til miljø og klima skal ivaretas.

Bærekraftsmål

13.1 Styrke evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofer i alle land.

Bybanens påvirkning

Bybanen skall kartlegge og tilpasse seg definerte klimarisiko knyttet til drift av banen. Risikovurderinger for klima og miljø tas inn i virksomhetsstyringen på lik linje som finansiell rapportering og vil bidra til at bybanesystemet styrkes til å stå imot og tilpasses seg klimaendringer.

13.2 Innarbeide tiltak mot klimaendringer i politikk, strategier og planlegging på nasjonalt nivå.

Bybanen er et politisk tiltak for å redusere klima-gassutslipp i Bergen. Bybanen AS anerkjenner likevel sitt eget klimaavtrykk og etablerer for 2021 en nullpunktmåling for våre utslipp som skal brukes til å sette reduksjonsmål. På planen for 2022 skal det blant annet utarbeides tiltak for energibesparelser.

17.17 Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn som bygger på partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier.

Bybanen AS samarbeider med interessenter, og viktige samfunnsaktører for å videreutvikle bybanen som bærekraftig transportmiddel. Bybanens forretningsutvikling skal sikre helhetlig verdikjedetilnærming og virksomhetsstyring. For å få dette til må vi sikre gode samarbeid med offentlige og private partnere og leverandører.

12.7 Fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser, i samsvar med de enkelte landenes politikk og prioriteringer.

Alle innkjøp i Bybanen AS gjennomføres i samsvar med lov og forskrift om offentlige anskaffelser, samt etiske retningslinjer som er basert på det som er etablert av Vestland fylkeskommune. Ved innkjøp skal Bybanen AS vurderes i hvilken grad det enkelte innkjøp utgjør en miljøbelastning og hvordan hensyn til miljø og klima skal ivaretas.

8.3 WEF indeks¹

Theme	Metric	WEF Criteria	Reference and/or response
Governing Purpose	Setting purpose	The company's stated purpose, as the expression of the means by which a business proposes solutions to economic, environmental and social issues. Corporate purpose should create value for all stakeholders, including shareholders.	Kapittel 3 – Vårt formål Kapittel 3 – Vår visjon
Quality of Governing Body	Board composition	Composition of the highest governance body and its committees by: competencies relating to economic, environmental and social topics; executive or non-executive; independence; tenure on the governance body; number of each individual's other significant positions and commitments, and the nature of the commitments; gender; membership of under-represented social groups; stakeholder representation.	Kapittel 4 – Styret i Bybanen AS Se også Bybanens
Stakeholder Engagement	Impact of material issues on stakeholders	A list of the topics that are material to key stakeholders and the company, how the topics were identified and how the stakeholders were engaged.	Kapittel 3 – Vesentlighetsvurdering Kapittel 3 – Interessentdialog
WEF Metric: Governance	Ethical Behaviour	1. Total percentage of governance body members, employees and business partners who have received training on the organization's anti-corruption policies and procedures, broken down by region; 2. (a) Total number and nature of incidents of corruption confirmed during the current year, but related to previous years; (b) Total number and nature of incidents of corruption confirmed during the current year, related to this year; 3. Discussion of initiatives and stakeholder engagement to improve the broader operating environment and culture, in order to combat corruption.	1. 100 % av våre ansatte har signert våre etiske retningslinjer. Utover det foreligger ingen særskilt opplæring i korrupsjon i regi av Bybanen. 2 a og b. 0 korrupsjonshendelser 3. Kapittel 4 – Ansvarlig verdikjede og kapittel 7 – Menneskerettigheter og anstendige arbeids-forhold i verdikjeden
	Protected ethics advice and reporting mechanism	A description of internal and external mechanisms for: 1. Seeking advice about ethical and lawful behaviour and organizational integrity; 2. Reporting concerns about unethical or unlawful behaviour and lack of organizational integrity.	Kapittel 4 – Etiske retningslinjer
	Risk and Opportunity Oversight	Company risk factor and opportunity disclosures that clearly identify the principal material risks and opportunities facing the company specifically (as opposed to generic sector risks), the company appetite in respect of these risks, how these risks and opportunities have moved over time and the response to those changes. These opportunities and risks should integrate material economic, environmental and social issues, including climate change and data stewardship.	Kapittel 4 – Risikostyring
WEF Metric: Planet	Climate Change	Greenhouse Gas (GHG) emissions For all relevant greenhouse gases (e.g. carbon dioxide, methane, nitrous oxide, F-gases etc.), report in metric tons of carbon dioxide equivalent (tCO2e) GHG Protocol Scope 1 and Scope 2 emissions. Estimate and report material upstream and downstream (GHG Protocol Scope 3) emissions where appropriate.	Kapittel 6 – Vårt klimaavtrykk
		TCFD implementation	Kapittel 6 – Vårt klimaavtrykk Kapittel 6 – Klimarisiko* *Kartlagte klimarisikoer. Avgjørelse om eventuell TCFD rapportering vil tas i sammenheng med neste oppdatering av vår vesentlighetsanalyse.
	Nature Loss	Land use and ecological sensitivity	0 hektar. Bybanen går ikke gjennom eller ved naturvernområder o.l.
	Fresh water availability	Water consumption and withdrawal in water-stressed areas	Ikke vesentlig tema, derfor ikke rapportert. Estimate and report the same information for the full value chain (upstream and downstream) where appropriate.

	Theme	Metric	WEF Criteria	Reference and/or response
WEF Metric: People	Dignity and Equality	Diversity and inclusion (%)	Percentage of employees per employee category, by age group, gender and other indicators of diversity (e.g. ethnicity).	Kapittel 7 – Likestilling og mangfold
		Pay equality (%)	Ratio of the basic salary and remuneration for each employee category by significant locations of operation for priority areas of equality: women to men, minor to major ethnic groups, and other relevant equality areas.	Kapittel 7 – Lønnsfordeling
		Wage level (%)	1. Ratios of standard entry level wage by gender compared to local minimum wage.	1. Kapittel 7 – Lønnsfordeling, fagorganisering, overtid
			2. Ratio of the annual total compensation of the CEO to the median of the annual total compensation of all its employees, except the CEO.	2. CEOs lønn er 106 % mer enn medianinntekten i selskapet (utenom CEO)
	Health and Well-Being	Health & safety (%)	An explanation of the operations and suppliers considered to have significant risk for incidents of child labour, forced or compulsory labour. Such risks could emerge in relation to a) type of operation (such as manufacturing plant) and type of supplier or b) countries or geographic areas with operations and suppliers considered at risk.	Kapittel 4 – Ansvarlig verdikjede Own operations: Vurdert til ingen risiko. Suppliers: Vil gjennomføres risikovurderinger ifm. vårt arbeid iht. Apenhetsloven.
			1. The number and rate of fatalities as a result of work-related injury; high-consequence work-related injuries (excluding fatalities); recordable work-related injuries; main types of work-related injury; and the number of hours worked. 2. An explanation of how the organization facilitates workers' access to non-occupational medical and healthcare services, and the scope of access provided for employees and workers.	1. Fatalities: 0, High-consequences work-related injuries: 0, Recordable work-related injuries: 0, Main type of work-related injury: N/A. 2. Kapittel 7 – Sikkerhet og trivsel
WEF Metric: Prosperity	Skills for the Future	Training provided (#,\$)	1. Average hours of training per person that the organization's employees have undertaken during the reporting period, by gender and employee category (total number of trainings provided to employees divided by the number of employees). 2. Average training and development expenditure per full time employee (total cost of training provided to employees divided by the number of employees).	1. Kapittel 7 – Opplæring og utvikling. Gjennomsnitt for oranisasjonen er 69,5 timer per ansatt.Ikke oppgitt per kjønn og medarbeiderkategori. 2. 26403 kroner
	Employment and Wealth creation	Absolute number and rate of employment	1. Total number and rate of new employee hires during the reporting period, by age group, gender, other indicators of diversity and region. 2. Total number and rate of employee turnover during the reporting period, by age group, gender, other indicators of diversity and region.	1 og 2. Kapittel 7 – Folkene som beveger Bybanen
		Economic contribution	1. Direct economic value generated and distributed (EVG&D) – on an accruals basis, covering the basic components for the organization's global operations, ideally split out by: a. revenues, b. operating costs, c. employee wages and benefits, d. payments to providers of capital, e. payments to government, and f. community investment. 2. Financial assistance received from the government: total monetary value of financial assistance received by the organization from any government during the reporting period.	Vi henviser til årsregnskapet for 2022
		Financial investment contribution	1. Total capital expenditures (CapEx) minus depreciation, supported by narrative to describe the company's investment strategy. 2. Share buybacks plus dividend payments, supported by narrative to describe the company's strategy for returns of capital to shareholders.	Vi henviser til årsregnskapet for 2022
	Innovation of Better Products and Services	Total R&D expenses (\$)	Total costs related to research and development.	Vi henviser til årsregnskapet for 2022
	Community and Social Vitality	Total tax paid	The total global tax borne by the company, including corporate income taxes, property taxes, non-creditable VAT and other sales taxes, employer-paid payroll taxes, and other taxes that constitute costs to the company, by category of taxes.	Vi henviser til årsregnskapet for 2022

¹ WEF kriteriene foreligger kun på engelsk og er ikke oversatt til norsk for å unngå misforståelser knyttet til kravene.

bybanen
BERGEN LIGHT RAIL

